

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קטו

ערב שבת קודש
פרשת וישב
כ"ב בכסלו התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

עיר ועיירה, כפר ומושב, במקום הציבורי והמרכזי ביותר. ואם יש אפשרות להדליק גם במקומות נוספים – מה טוב. יש להודיע לנאספים שאינם יוצאים ידי חובתם בהדלקה זו⁸, ולעוררם להדליק נר חנוכה בביתו של כל אחד ואחד. כשנאספים במקום לא יהודים, יש לעוררם על דבר מצוות בניינח שנצטוו בהן. ומצווה לפרסם עושי מצווה, כולל על ידי פירסום התמונות וכו'.

(י) בדומה להדלקת שחרית בבתי הכנסת – להדליק ללא ברכה גם ביום זאת חנוכה, וכל שכן בשאר הימים, בכינוסים ואסיפות במעמד עשרה מישראל, ובמיוחד ילדים רבים, עם סיפור פרסום הנס⁹.

[ב'כפר חב"ד' גיליון 740 עמ' 76 מובא, שהחנוכייה הגדולה שבשדרה החמישית במנהטן גובהה 9.75 מ' – למעלה מעשרים אמה – ושורתה וגם גדולה נעשו באישור הרבי, עיי"ש. ומתברר שמסרו לפירסום מידה של "מסגרת" כמנהג האדריכלים, אך בפועל, תחתית השלהבת נמצאת עדיין בתוך עשרים אמה].

כשראש העיר וכדומה אינו יהודי, מכבדים אותו בהדלקת ה'שמש'.

פעילי המבצע הורגלו להדליק לא רק במרכז קניות אלא גם בכל חנות בפ"ע ע"י הקופות. וצ"ע אם גם לזה כיוון הרבי בהוראותיו בנדון, ועל סמך מה נהגו בזה. ולע"ע יש להציע להדליק רק באופנים דלהלן:

א. באם ידליק אחד מהעובדים, שאוכל שם בקביעות ואינו מדליק בביתו (עיין כה"ח תערב, עו ושעה"צ שם ס"ק נב, ועצ"ע).

ב. ידליק בעה"ב בחנות, ויצוה שאחד מב"ב ידליק בביתו (ראה משנ"ב תרע"ה, ט מס' עולת שמואל, ובשע"ת ס"ק יד וכה"ח ס"ק צ).

ג. באם ישנם שם עשרה מישראל בשעת ההדלקה, ויכוון בפירוש שלא לצאת בזה י"ח ההדלקה בביתו (ראה שו"ת דברי ישראל (וועלץ) או"ח סי' רי, ושם הביא מהחת"ם סופר בשו"ת או"ח סי' טו"ב). – תודה להרב ישראל יצחק ש. הלפרין, חבר כולל אור יעקב, רחובות.

8) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וגם מזה מוכח להדליק בברכה, כנ"ל בהערה הקודמת. והרב ישראל יוסף ש' הכהן הענדל, רב קהילת חב"ד מגדל העמק, הביא ראייה מהמפורש בשיחת מוצאי את חנוכה תשל"ד ס"ג (מוקלטת, בלתי מוגה), שהרבי ביקש שיארגנו כינוסי ילדים בימי חנוכה גם בשעות היום שאין חייבים להדליק אז, ואעפ"כ ידליקו נרות בלי ברכה, כי ברכה **אפשר לברך** רק כאשר הכינוס הוא בשעות שיש חיוב להדליק, עיי"ש (הערות וביאורים גיליון תתק"ב עמ' 97), ואילו היה זה כדי ללמדם לברך, הרי אין הבדל מתי עושים זאת.

9) שיחת מוצאי את חנוכה תשל"ד ס"ג.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

"מבצע חנוכה"

בשנים האחרונות הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעולות שמטרתן לחזק את קיום מצוות ומנהגי חנוכה. ועניין מיוחד לזה בארה"ק ת"ו, שבתור 'פלטריין של מלך' זקוקה לאור במיוחד, ולביטול החושך, שישפיע גם "על פתח ביתו (=ארה"ק) מבחוץ" להגנה ושמירה עליה ועל תושביה?²

א) לפעול [וגם הנשים יפעלו בזה, ואדרבה - במיוחד, הן במבצע חנוכה כפשוטו והן בתוכן הפנימי להאיר בכל מקום ב'נר מצווה ותורה אור', אלא שהפעולה בזה צריכה להיות בתכלית הצניעות, גם באופן דמהדרין מן המהדרין, כמוכן וגם פשוט³] להדלקת נר חנוכה בכל בית יהודי [ואף לתת להם מנורת חנוכה במתנה⁴]. ובמקומות שאין האנשים מדליקים - ישתדלו לכלי הפחות שאשה (או ילדה) תדליק נר חנוכה (אף-על-פי שמכמה טעמים עדיף שידליק איש ולא אשה)⁵.

ב) כל הגברים, ובכללם גם ילדים רכים, ידליקו חנוכייה לעצמם.

ג) לאסוף את ילדי ישראל - גם אלו שלא למדו מעולם בבית-ספר יהודי - לספר להם את סיפור נס החנוכה, לשמח אותם (רצוי גם בסופגניות וכדומה), ולאפשר להם להדליק חנוכייה. כמו-כן בקשר ליהודים הנמצאים לעת-עתה בבתי-רפואה או בבתי-כלא, והנמצאים בכוחות הצבא והמשטרה - בכל אתר ואתר להשתדל שבכל מוצב צה"ל תהיה לפחות מנורת חנוכה אחת, ושכל יום ידליק בה חייל אחר. וכן לומר להם דברי תורה עם חלוקת דמי חנוכה, ועדיף שגם החיילים עצמם יאמרו דברי תורה ויחלקו דמי חנוכה, ושתהיה להם קופת צדקה על השולחן או על הכותל⁶.

ד) להשפיע על החברים והשכנים היהודים להדליק נרות חנוכה.

ה) להשתדל שכל ילדי-ישראל, בנים ובנות, יקבלו מעות חנוכה.

ו) מה טוב אשר גם הילדים יתנו מעות חנוכה לחבריהם, והילדות לחברותיהן.

ז) לעורר את הילדים לתת צדקה במשך ימי החנוכה חוץ משבת-קודש, ותמורת זאת יתנו בערב שבת כפליים - גם עבור יום השבת.

ח) לעורר אותם להוסיף בלימוד בכל יום מימי החנוכה מענייני חנוכה אשר בתורה - לכבוד ימי החנוכה.

ט) להדליק⁷ נר חנוכה בזמנו במקומות ציבוריים ופומביים, כדי להדגיש העניין ד'פרסומי ניסא'. בכל

(1) רכזו ב'שבח המועדים' (תשנ"ג) עמ' 98, ונוספו עליהם חלק מס'ג וסעיפים ט"ו. אגב, בשנת תשל"ד היתה הוראה שגם ילדים בגיל רך ידליקו נרות חנוכה (ואף הבנות - כהוראת שעה). וראה ב'לוח השבוע' בגיליון זה, הערה 31.

(2) שיחת ש"פ וישב תשל"ח ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה, שיחות-קודש במהדורה הישנה תשל"ח ח"א עמ' 303).

(3) שיחת מוצש"ק חנוכה תשמ"מ ס"ד-כה, ועוד.

(4) שיחת ש"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה - שיחות-קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).

(5) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וראה גם שיחות-קודש תשל"ד עמ' 237.

(6) 'התועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 23.

(7) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 190.

הלכה למעשה, מדליקין על-ידי יהודי שכבר הגיע למצוות **ובברכה**, אף שאין זה 'בית הכנסת' שנפסק בשו"ע לברך על ההדלקה בו. וכפי שנהגו בפומבי שנה אחר שנה בהדלקה העולמית ששודרה בסיוע לוויין [ראה סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 189] החל משנת תש"נ במקביל גם בלונדון ובפריז וכו' (שם הדליקו בכיכר העיר) **בהוראתו ובהשתתפותו הפעילה** של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

ולכאורה מתאים הדבר לפי טעם הריטב"א והריב"ש להדלקה בבית הכנסת, משום **פרסומי ניסא בלבד**, וכ"ה בשו"ע סי' תרע"א ס"ז (ראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טו עמ' רסז), וכמ"ש בשו"ת יביע אומר (ח"ז האור"ח סי' נו אות ו) ועוד, שאף המברכים במסיבות **כנהוג** בארה"ק, יש להם על מה שיסמוכו (ולהעיר שגם המחמירין בדין ספק ברכות להקל א"א זאת במקום מנהג). וראה מש"כ בזה בארוכה בקובץ 'הערות וביאורים' גיליון תתצ"ז עמ' 52.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב בכסלו ה'תשע"ו - כ"ט בכסלו ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב בכסלו	ה' עבודת כוכבים וחקותיהם	ה' ערכין וחרמין.. בפרקים אלו. פרק ח.	מל"ת לה. לח. לו. לז. לד. מג. מד. מ. לט. מא. מה. קעא.
ש"ק	כ"ג בכסלו	ה' תשובה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	תהי ידך וגו'. ספר זרעים והוא ספר שביעי.. ה' כלאים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע עג.
א'	כ"ד בכסלו	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע עג.
ב'	כ"ה בכסלו	פרק ז-ט.	פרק ג.	מ"ע עג.
ג'	כ"ו בכסלו	פרק יו"ד. מה אהבתי וגו'. ספר אהבה והוא ספר שני.. ה' ק"ש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ד.	מ"ע עג. י.
ד'	כ"ז בכסלו	פרק ג-ד. ה' תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ה.	מ"ע י. ה.
ה'	כ"ח בכסלו	פרק ב-ד.	פרק ו.	מ"ע ה.
ו'	כ"ט בכסלו	פרק ה-ז.	פרק ז.	מ"ע ה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן וציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ב בכסלו	4:21	5:09	5:31	6:33	8:56	11:31	12:01	4:35.7	5:02
ש"ק, כ"ג בכסלו	4:21	5:09	5:32	6:34	8:57	11:31	12:01	4:35.8	5:02
א', כ"ד בכסלו	4:22	5:10	5:32	6:35	8:57	11:32	12:02	4:35.8	5:02
ב', כ"ה בכסלו	4:23	5:11	5:33	6:36	8:58	11:32	12:02	4:35.9	5:02
ג', כ"ו בכסלו	4:23	5:11	5:34	6:36	8:59	11:32	12:02	4:36.0	5:02
ד', כ"ז בכסלו	4:24	5:12	5:35	6:37	8:59	11:33	12:03	4:36.1	5:03
ה', כ"ח בכסלו	4:25	5:13	5:35	6:38	9:00	11:33	12:03	4:36.3	5:03
ו', כ"ט בכסלו	4:25	5:14	5:36	6:39	9:00	11:34	12:04	4:36.5	5:03

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
וישב	3:59	5:15	4:13	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18
מקץ / חנוכה	4:00	5:16	4:14	5:17	4:04	5:15	4:19	5:19

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
 עורך אחראי: לוי-יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: המרכז לעזרי שלוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000
 טל' 0722770100, פקס: 03-9606169, ISSN 0793-7474
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

דמות דיוקנו של אביו נראתה לו

מהי ההוראה מסיפור יוסף בבית אדונו המצרי? • בעבודת האבות בג' הקווים תיקנו את ג' סוגי העבירות שבאו מחטא אדם הראשון • הכוח לעמוד בניסיון – על-ידי ראיית "דמות דיוקנו של אביו", שבעבודתו פעל תיקון בכללות עניין החטאים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מובן בשכל הפשוט, שאשת פוטיפר היתה יכולה להרע לו אם לא ישמע אליה, שהרי אדוניו המצרי בודאי יעשה עם יוסף ככל שתאמר לו אשתו. וכמפורש במדרשי חז"ל⁵ שאשת פוטיפר איימה על יוסף בענייני ייסורים ועד לאיום בעניין של מיתה. והנה, מאורע זה היה קודם מתן תורה, שאז היה דינו של יוסף כמו בן-נח⁶. וידועה פלוגתת הפוסקים⁷ אם בן-נח צריך למסור נפשו על קיום המצוות שנתחייב בהם, ולכמה דעות בן-נח אינו מחוייב במסירת נפשו. ואם אינו מחוייב במסירת נפשו – יש בזה עניין של איסור, שהרי בני נח נצטוו על שפיכות דמים, ובוה נכלל גם המאבד את עצמו לדעת רחמנא-ליצלן, כפי שדרשו חז"ל על הפסוק⁸ "ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש".

ואם כן, נשאלת השאלה – על-פי נגלה – האם היה מותר לו להעמיד את עצמו בסכנת מות כדי לעמוד בניסיון?!

גם צריך להבין:

א. ידוע פתגם רבינו הזקן, בעל הגאולה, שצריכים לחיות עם הזמן, וכפי שנתפרש שהכוונה בזה היא לפרשת השבוע.

בפרשת השבוע [.] מסופר אודות ירידת יוסף למצרים, והצלחתו בבית אדוניו המצרי, "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה"², ובהמשך לזה מסופר אודות עמידתו בניסיון עם אשת פוטיפר, ועד לסיום העניין: "ויקח אדוניו יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר"³, וגם בהיותו בבית הסוהר, "אשר הוא עושה ה' מצליח"⁴.

ולכאורה אינו מובן: מדוע לא נאמר בקיצור שיוסף הורד למצרים ואחר כך עלה לגדולה כו' – למאי נפקא-מינה כל אריכות הסיפור, ומהי ההוראה מזה בנוגע אלינו?

ועל כורחך צריך לומר, שגם עניין זה, ככל עניני התורה, הוא הוראה לדורות, עד לעקבתא דמשיחא, ועד למקום זמן זה.

ב. ויובן בהקדם הביאור בכללות הסיפור אודות שבחו של יוסף שעמד בניסיון:

כיוון שיוסף היה עבד בבית אדוניו המצרי, הרי

עשרה בבית-הכנסת בשעת ההדלקה⁸⁵], ובבית [ראה להלן], ואחר-כך נר שבת⁸⁶, אבל אין להתפלל מנחה ביחידות לצורך כך⁸⁷.

היום, מכיוון שמדליקים לפני זמן הדלקת נרות שבת, שהוא מוקדם לפחות בכ" 20 דקות מזמן ההדלקה בכל יום, יש להקפיד לצקת יותר שמן, כדי שידלקו הנרות לפחות חמישים דקות אחרי שקיעת החמה (המדליקים בנרות מוצקים, יש לעוררם שידליקו בנרות גדולים יותר מאשר בכל יום). היום אין מתעכבים חצי שעה סמוך לנרות⁸⁸. * מגש, ואף כיסא או שולחן שהניחו עליו נר-חנוכה, נעשה בכך 'בסיס לדבר האסור', ונאסר בטלטול בשבת. אם יודעים שידלקו במשך הערב לשימוש בכיסא, או להזיזו הצידה כדי לעבור שם (ולא רק כדי "שלא ישחקו בו הילדים" וכדומה), קיימות שתי אפשרויות:

(א) להניח את החנוכייה על מגש, ויחד עמה להניח שם מבעוד-יום חלה (או גביע-קידוש חשוב), שאז יהיה המגש מותר בטלטול, לאחר שיכבו הנרות, כ"בסיס לדבר האסור ולדבר המותר", עם החנוכייה שעליו, לכל מקום שרוצים, כ"טלטול מן הצד לצורך דבר המותר", והכיסא יתפנה.

(ב) להניח את החנוכייה על הכיסא עם חלה או גביע כנ"ל. לאחר שיכבו הנרות ויזדקקו למקום-הכיסא, יהיו רשאים לטלטל הצידה, לכל מקום שרוצים, את הכיסא וכל אשר עליו, כנ"ל במגש, והמקום יתפנה⁸⁹.

(85) ראה ביאור הלכה ס' תרע"א ס"ז סד"ה ויש נוהגין.

(86) ספר-המנהגים, ראה שם הטעמים לזה.

(87) קיצור של"ה הל' חנוכה, וא"ר ר"ס תרע"ט. וכן נהג הרבי אחרי שנת תשמ"ח, כאשר חזר מן ה'אוהל' סמוך לשקיעה: הדליק נר חנוכה, נר שבת, ואחר-כך התפלל מנחה בציבור.

(88) היום יום, כ"ה בכסלו (ומהלשון משמע, שבכל זאת מתעכבים מעט). ספר המנהגים.

(89) הרה"ג ר' לוי-יצחק של' הלפרין, ע"פ שו"ע אדמוה"ז ס' רע"ז ס"ו, רע"ט ס"ד, ש"ט ס"ו, ש"א ס"ט (העניין נדון ונתבאר לפרטיו בהתקשרות גיליונות רפג, שפה, שפו, שפט וש"נ).

במקרה של צורך גדול לטלטל לפניך, יעשו שאלת חכם ע"פ המבואר בסי' רע"ז ס"ג.

קוראים לכהן "ביום החמישי... מלאה קטורת", ללוי עד "בן צורישדי", ולשלישי "ביום השישי...". הרבי הציע לתת גם הערב⁸¹ [ליל שישי] הוספה מיוחדת ב'דמי חנוכה'.

ביום זה הגיעו לביתם החסידים שנאסרו עם מאסרו הראשון של אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ט, ונקבע ליום התועדות ושמחה⁸².

שחרית: כדאמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן – "ביום החמישי... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן צורישדי", ישראל – "ביום השישי... בן דעואל".

שניים מקרא ואחד תרגום: אחרי חצות היום קוראים את כל פרשת 'מקץ' עם הפטרת המקורית, וניתן לקרוא היום גם את הפטרת שבת חנוכה⁸³ (או כהנהגת רבותינו, לחזור מחר בבוקר מ'שביעי' עד גמירא עם הפטרת שבת חנוכה⁸⁴).

יש לזכור לערוך את ההדלקה הפומבית אחרי פלג המנחה. מתפללים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית-הכנסת [וטוב שיהיו

אף שציון כזה מופיע רק אם נאמר המאמר בשבת, ביום-טוב או במאורע מיוחד.

מעלת נר ה' דחנוכה בכלל – להאיר גם 'בחוף', כיוון שיום זה לעולם אינו חל בשבת (שם). בשיחת נר ה' דחנוכה תש"מ נתבארה מעלת היום, שבו לראשונה רואים התחלת הוספת האור בעולם לשיטת בית הלל יותר מאשר לדעת בית שמאי – חמשה נרות. ובלקוטי-שיחות חט"ו עמ' 545, מבאר מה שיום זה הוא ער"ח [שבד"כ הוא יו"כ קטן], ומ"מ א"צ לתחנון, אלא הכל נפעל בשלימות מתוך שמחה, הן ע"י עיצומו של יום (חנוכה) והן ע"י עבודת האדם.

(81) מעלת נר ה' דחנוכה בכלל – להאיר גם 'בחוף', כיוון שיום זה לעולם אינו חל בשבת (שם). בשיחת נר ה' דחנוכה תש"מ נתבארה מעלת היום, שבו לראשונה רואים התחלת הוספת האור בעולם לשיטת בית הלל יותר מאשר לדעת בית שמאי – חמש נרות. ובלקוטי-שיחות חט"ו עמ' 545, מבאר מה שיום זה הוא ער"ח ומ"מ א"צ לתחנון, אלא הכל נפעל בשלימות מתוך שמחה, הן ע"י עיצומו של יום (חנוכה) והן ע"י עבודת האדם.

(82) 'כרם חב"ד' גיליון 4 ח"א עמ' 18. וראה שם בהמשך הדברים. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד סוס"ג מבאר בזה מה שמצאנו מאמרי חסידות שמצויין עליהם תאריך אמירתם "יום ה' דחנוכה" (כגון בהמשך 'מים רבים – תרל"ו', ראה במפתח שבסוף הספר), אף שציון כזה מופיע רק אם נאמר המאמר בשבת, ביום-טוב או במאורע מיוחד.

(83) היום-יום ל' סיון. וראה שו"ע אדמוה"ז ס' רפה ס"ו. 'שערי הלכה ומנהג' אור"ח ח"א ס' קלב. לוח כולל-חב"ד.

(84) 'היום יום' ד' טבת. וראה אג"ק סוף כרך ח"י.

(5) ראה יומא לה, ב. במדב"ר פי"ד, יח. ספר הישר – הובא בתורה שלמה פרשתנו עה"פ שם, יב (אות קה).

(6) ראה אנציק' תלמודית ערך אבות (א) בסופו (כרך א ס"ע לו ואילך). וש"נ.

(7) ראה שם ערך בן נח (כרך ג ס"ע שנ ואילך). וש"נ.

(8) נח ט, ו. ובפרש"י. וראה תו"ש נח שם (אות לא).

איתא בגמרא⁹ ובמדרש¹⁰, והובא גם בפירושו רש"י¹¹, שהסיוע לעמידתו בניסיון היה על-ידי זה ש"נראית לו דמות דיוקנו של אביו" ("בחלון"). וכפי שדרשו¹² כמה שכתוב¹³ "ואין איש מאנשי הבית שם בבית", "דמשמע דוקא מאנשי הבית לא היה שם, מכלל דאיש אחר שלא מאנשי הבית, כלומר חלוק ומופלג מתורת אנשי הבית, היה שם, וזהו דמות דיוקנו של אביו".
וצריך להבין: מהו הדיוק "דמות דיוקנו של אביו" – מדוע לא מספיק רק הזיכרון אודותיו, אלא יש צורך בראיית צורת הפנים דווקא?

ג. והביאור בזה:

איתא בגמרא (במסכת בבא בתרא¹⁴) "שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון", היינו, שדמות דיוקנו של יעקב היתה דומה לדמות דיוקנו של אדם הראשון, בעניין היופי כפשוטו (כפשטות מאמרי רז"ל שאינו יוצא מידי פשוטו), בצורת ותואר קווי הפנים.
ויובן בהקדם המבואר בכתבי האריז"ל¹⁵, שהאבות (ש"הן הן המרכבה¹⁶, שעניין המרכבה הוא שעלידה רוכב המלך) תיקנו את החטא הקדמוני של אדם הראשון.

ובפרטיות יותר: חטא אדם הראשון – שעל-ידו נעשית נתינת מקום לכל החטאים שלאחרי זה – היה בכל ג' העבירות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, שהם בג' הקוין דימין שמאל ואמצע: שפיכות דמים – קו השמאל, גילוי עריות – קו הימין (שזהו שמצניז¹⁷ שבני ישמעאל לא רצו לקבל את התורה שנאמר בה "לא תנאף", כיוון ששרשם הוא מהפסולת של קו הימין, "אברהם יצא

ממנו ישמעאל¹⁸), ועבודה זרה – הניגוד ליחידו של עולם – בקו האמצעי, שמגיע עד פנימיות ועצמות אין-סוף ברוך-הוא.

והתיקון לזה היה על-ידי האבות, שגם הם היו בג' הקוין:

אברהם תיקן את העניין של עבודה זרה; יצחק תיקן את העניין של שפיכות דמים – שזהו שנאמר בו "והעלהו גו' לעולה"¹⁹. ולהעיר, שיצחק אמר לעשו "חדד סכינך ושחוט יפה"²⁰, שזהו היפך עניין שפיכות דמים, כדאיתא בקבלה²¹ שהשחיטה בסכין בלתי פגומה הוא כדי שלא יהיה צער לבהמה; (על דרך דרשת רז"ל²² "ואהבת לרעך כמוך"²³ . . ברור לו מיתה יפה"); ויעקב תיקן את העניין של גילוי עריות, על-ידי זה שהיתה "מיטתו שלימה"²⁴.
וכיוון שיעקב הוא "בחיר שבאבות"²⁵, שכולל גם את אברהם ויצחק, כמו שכתוב²⁶ "אלקי אברהם ופחד יצחק היה לי", נמצא, שיעקב כולל את שלימות התיקון של אדם הראשון (גם מה שנתקן על-ידי אברהם ויצחק), וזהו ש"שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון", כיוון שעלי-ידו נעשה התיקון של אדם הראשון להיות כמו קודם החטא, כפי ש"עולם על מילואו נברא"²⁷.

ד. על-פי זה יש לבאר גם הפעולה של ראיית דיוקנו של אביו, צורת פניו של יעקב:

כאשר יוסף בא לידי ניסיון, טען ואמר: "איך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלקים"²⁸ – שזהו עניין גילוי עריות (כפשוטו), וקשור גם עם עבודה זרה, וגם עם שפיכות דמים²⁹, כדאיתא

(18) פסחים נו, א. ויק"ר פל"ו, ה. ועוד.

(19) וירא כב, ב.

(20) פרש"י תולדות כז, ג.

(21) ראה ספר התמונה תמונה ג' אות ה'. וראה גם תו"מ חכ"ו ע' 216 הערה 50. וש"נ.

(22) פסחים עה, א. וש"נ.

(23) קדושים יח, יט.

(24) ויק"ר פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז, לא.

(25) תורה אור עה"פ כז, כה. וראה גם ב"ר פע"ו, א. זח"א קיט, ב. 26) ויצא לא, מב.

(27) ראה ב"ר פ"ב, ו. פ"ג, ג. פ"ד, ז.

(28) פרשתנו לט, ט.

(29) ולדוגמא – שהבן הנולד ירצה ליטול חלק בירושה, ושאר האחים לא ירצו ליתן לו כו' (ראה גם במדב"ר פ"א, א).

במדבר ז, א"י): כהן – "ויהי ביום כלות משה... לחנוכת המזבח"; לוי – עד "מלאה קטורת"; ישראל – עד "נחשון בן עמינדב". מכסים את ספר-התורה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. וממשיכים כסדר: אשרי, ובה לציון, קדיש תתקבל, בית יעקב⁷³ וכו' עד סיום התפילה.

אין מתענים בחנוכה, אפילו חתן ביום חופתו⁷⁴.

יום שלישי

כ"ו בכסלו, ב' דחנוכה

הדלקת נר שני (יום שני בערב):

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לא הקפיד להחליף את הפתילות בכל יום⁷⁵. בהדלקת הנרות אין מברכים 'שהחיינו' (אלא אם-כן זו ההדלקה הראשונה שלו השנה). מדליק תחילה את הנר החדש, משמאל לנר שהיה אמש, וממשיך משמאל לימין (וכן בכל הלילות). אחר הדלקת כל הנרות אומר: "הנרות הללו"⁷⁶.

שחרית: כדאמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן

– "ביום השני... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן צוער", ישראל – "ביום השלישי...", וכיוצא בזה בשאר ימי החנוכה, קורא השלישי את היום הבא⁷⁷.

(73) סידור אדמו"ר אחרי הלל. וראה שער הכולל פ"א סכ"ג.

(74) שו"ע ורמ"א ס' תקע"ג. הוספות לשו"ע אדמו"ר ס' תר"ע ס"ה. לוח כולל-חב"ד.

(75) 'התועודיות' (טו) תשט"ז ח"א עמ' 303, עיי"ש הטעם. בקונטרס 'ברוך שעשה ניסים' חנוכה תשי"א, שבו נדפסו מנהגי חנוכה לראשונה, כתב הרבי: "נהגו שהפתילות יהיו בכל יום חדשות. וי"א דאין חוששין לזה, ואדרבה ישנות נוחין יותר לדלוק. ולע"ע, לא יכולתי לברר מנהג רבינו בזה [משמע שאם יתברר מנהגו, יוכרע הספק]". ולפלא שבס' המנהגים, שנדפס בשנת תשכ"ו, נעתק משם ללא שינוי [ולא ידוע שהכניסו או את השיחה הנ"ל כלל], למרות האמור באותה שיחה. ומה שהרבי נהג (עכ"פ בשנים האחרונות) להדליק בפתילות חדשות בכל יום, הנה עד שנת תשמ"ח הכינה את החנוכה הרבנית או אחד מהמשב"ק בבית, ואח"כ – הר"ר שד"ב גאנבורג, ולא ידוע אם קיבלו הוראות מהרבי על כך.

(76) ספר המנהגים עמ' 70, מסידור אדמו"ר ועוד.

(77) אג"ק כרך י עמ' רצו. וממנה נכנסה ההוראה ללוח כולל-חב"ד, ואחרי הפירסום – כתב הרבי באג"ק כרך טו עמ' כה: "וכן כתב גם הר"ב ש'י נאה בלוח כולל חב"ד, שעברתי עליו. ופליאה מה גרם לספק בהנהגת חב"ד מפורסמת" (=שגם בארה"ק מנהגו כדעת הרמ"א ס' תרפ"ד ס"א, ושו"ת הצמח-צדק או"ח ס' סח).

יום רביעי

כ"ז בכסלו – ג' דחנוכה

בו יצא אדמו"ר הזקן לחירות ממאסרו השני בשנת תקס"א⁷⁸.

שחרית: כדאמול. קריאת התורה למנהגנו:

כהן – "ביום השלישי... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן צוער", ישראל – "ביום הרביעי...".

יום חמישי

כ"ח בכסלו – ד' דחנוכה

* הרבי מציע לתת הערב, או מחר בערב, הוספה מיוחדת ב'דמי חנוכה⁷⁹.

שחרית: כדאמול. קריאת התורה למנהגנו: כהן

– "ביום הרביעי... מלאה קטורת", לוי – "פר אחד... בן שניאור", ישראל – "ביום החמישי...".

יום שישי, כ"ט בכסלו

ה' דחנוכה – ערב ראש-חודש

ביום זה הגיעו לכיתם החסידיים שנאסרו עם מאסרו הראשון של אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ט, ונקבע ליום התועדות ושמחה⁸⁰.

(78) החופשה השנייה בשנת תקס"א היתה נצחון תורת החסידות ודרכי החסידות ביתר שאת ויתר עז מכמו שהיה בפעם הראשונה (בשנת תקנ"ט) – שאז היתה ההלשנה בעיקרה על אדמו"ר הזקן, וההלשנה בשנת תקס"א היתה בעיקרה על תורת החסידות – ספר המנהגים עמ' 93. מלוח היום-יום עמ' ז, וקונטרס לימוד החסידות פרק ו, עיי"ש בארכוה.

בג' דחנוכה חופשה ניתנה לו להעתיק דירתו למעון פרטי, ואשר קבע דירתו – באופן זמני – בפטרבורג (רשימת אדמו"ר מהוריי"צ, ספר התולדות – אדמו"ר הזקן ח"ג עמ' 746). ובספר השיחות תורת-שלום עמ' 84 איתא שיצא בנר החמישי. והשיב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "ויש לומר, דבשניהם היו ענייני גאולה (גם כפשוטם) – הובא בלקוטי שיחות כרך כה עמ' 399 הערה 44.

ואף בגאולתו הראשונה, י"ט כסלו תקנ"ט, היתה שלימות הגאולה (בנוגע אלינו) באופן ש'חזר לברוי' בימי חנוכה – שהרי ביום ג' דחנוכה חזר מפטרבורג לויטבסק, כדאיתא בלקוטי דיבורים עמ' 23 ('התועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 95 ועמ' 101).

(79) ספר השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 163, וס"ה ש'תש"נ ח"א עמ' 194 ("בליל הרביעי או החמישי").

(80) 'כרם חב"ד' גיליון 4 ח"א עמ' 18. וראה שם בהמשך הדברים. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד סוס"ג מבאר בזה מה שמצאנו מאמרי-חסידות שמצויין עליהם תאריך אמירתם "יום ה' דחנוכה" (כגון בהמשך 'מים רבים – תרל"ו, ראה במפתח שבסוף הספר).

נגיגה-ש, ראשיית-יבות: "נס גדול היה שם"⁵⁵, ובכמה מקומות עורכים 'הצגות' הקשורות עם סיפור פרשת ימי חנוכה, מתחפשים 'חשמונאים' וכו' [כמובן - ובפרט בקשר לבנות - הכול באופן של צניעות ועל-פי הוראת חכם], וכן ימי החנוכה מסוגלים ביותר לארגון כנסים לילדי-ישראל - צבאות⁵⁶.

צדקה: נוהגים להרבות בצדקה בימי חנוכה⁵⁷, ו"אנו מחוייבים בימי חנוכה... גמ"ח בממון וגוף⁵⁸. עורכים מגבית של צדקה, וזה הזמן המתאים להשלים את מגביות הצדקה של כל חודש כסלו⁵⁹, ובפרט ב'זאת חנוכה'⁶⁰.

בעניין המגביות לצדקה בימי סגולה, הודיע הרבי פעמים רבות, שעל כל אחד ואחד להתעורר ולנדב כדבעי מעצמו, גם בלא שיזכירוהו על כך⁶¹.

יום שני

כ"ה בכסלו, א' דחנוכה

תפילת ערבית:

בחנוכה יורד האבל לפני התיבה⁶².
בכל זמן שמתפללים בבית-הכנסת, מדליקים נרות בעמוד הש"ץ⁶³.
אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה כדי להכריז 'ועל הניסים'⁶⁴. מי ששכח לאומרה, אם נזכר קודם "ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" - אינו חוזר⁶⁵.

(55) ראה בניישכר מאמרי חודש כסלו-טבת מאמר ב' (מו,ב).
סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 360 הערה 32.
(56) התנועות 'תשמ"ב ח"ב עמ' 545.
(57) ספר-המנהגים, עיי"ש בהערה, ובלקו"ש ח"ה עמ' 443 בהערות.
(58) פרי-ימגדים, הובא ונתבאר בלקו"ש ח"ה עמ' 215.
(59) התנועות 'תשמ"ו חלק ב' עמ' 204 ועמ' 215.
(60) לקו"ש ח"ה עמ' 444.
(61) התנועות 'תשמ"ה ח"א עמ' 652, ח"ב עמ' 1169, ח"ג עמ' 1537 ועוד.
(62) ספר-המנהגים עמ' 8.
(63) ראה בס' 'משבחי רבי' עמ' 48, שהרבי אמר להרה"ח רי"ל שי גורנו: "בכל פעם כשמתפללים - גם כשאין הש"ץ 'חיוב' - צריכים הנרות לדלוק!" (ומשמע שמדליקין את כל חמשת הנרות, וכנהוג).
(64) ונהגו לסמן זאת בטפחה על השולחן, כמו ב'יעלה ויבוא' ו'טל ומטר'.
(65) ובט"ז ס' תרפ"ב ס"ק ג' וא"ר שם ס"ק ב' כתבו שכל-שכן שמי ששכח בתפילה יאמר קודם יהיו לרצון האחרון 'יהי רצון מלפניך

בברכת המזון, אם נזכר קודם "ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל 'ועל הניסים', ואם כבר אמר "ה" - אינו חוזר, אך כשיגיע לפני 'הרחמן הוא יזכנו'⁶⁶, יאמר: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי..."⁶⁷. תפילת שחרית: נוהגים להדליק נר חנוכה בבית-הכנסת (מקומו ככליל אמש) בלי ברכה, לפחות עד אחר התפילה⁶⁸. גם כעת מדליקים על-ידי שמש⁶⁹.

בחנוכה יורד האבל לפני התיבה, חוץ מאמירת הלל⁷⁰. [בכל זמן שמתפללים בבית-הכנסת, מדליקים נרות בעמוד הש"ץ⁷¹]. לאחר הלל חוזר האבל לעמוד, לאמירת חצי קדיש⁷². אין לדלג לכתחילה 'ועל הניסים' כדי להספיק לענות 'קדושה' ו'מודים'³⁰.

אחרי חזרת הש"ץ: הלל שלם (כל ימי החנוכה), חצי קדיש. שלושה עולים לתורה (בפרשת נשא,

שתעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתתיהו...".

(66) סידור יעב"ץ (בהוצאת אשכול ח"א עמ' תסה), שלחן שלמה וערוך השלחן ס' תרפ"ב ס"ג (וכ"מ ביד אפרים וכו' שבהערה הבאה), וכ"כ בקצות השלחן ס' מו בבדי השלחן ס"ק יח כ'מנהג העולם. וסיים "ומסידור הנוסח שאומרים תחילה 'ונאמר אמן', משמע ששם הוא סיום ברכת הרחמן". וכוונתו כנראה לשלול את המובא בלוח א"י בשם האדר"ת לומר זאת מיד אחר 'אל יחסרנו' שלדעתו שם הוא סיום הברכה (הובא גם בנטעי-גבריאל הל' מורים פרק עה הע' ח), משא"כ לדין שאין עונים שם אמן, סיום הברכה הוא ב'ונאמר אמן' (כמ"ש באג"ק ח"ז עמ' רכח [אבל שם כתב רק שסומכים על אמן זו, ולא דקאי על כל הברכה, דאל"כ מדוע 'אין יכול לגזור אומר 'ונאמר אמן' (בברכת בעה"ב, כדברי שו"ע אדמוה"ז שם ס"ה מהמ"א שם)]. וראה בטור סו"ס קפט: "נהגו להאריך בברכת הטוב והמטיב 'הרחמן' בכמה גוונים", משמע שטרם נסתיימה הברכה. וראה בשו"ע אדמוה"ז שם סוס"ז), ולכן אומרים שם 'על הניסים'. אלא שהקצות השלחן בעצמו פסק לעיל ס"ב (מחיי אדם מז"א) שיש לענות אמן אחר 'אל יחסרנו', וצ"ע. כן צע"ק מדוע לא נאמר שסיום הברכה הוא ב'ונאמר אמן' שבסוף כל בקשות 'הרחמן', ונסמוך על האמן שאומרים עליו.

(67) רמ"א ס' תרפ"ב ס"א. ובראשי-חודש, יקדים לזה 'הרחמן הוא יחדש' משום דתדיר קודם - יד אפרים, משנ"ב וכה"ח שם.
(68) פרמ"ג ס' תרע"ג בא"א ס"ק ד.
(69) ראה טעמים לזה ב'שערי הלכה ומנהג' שם עמ' רעו.
(70) ספר-המנהגים עמ' 8.
(71) ראה בס' 'משבחי רבי' עמ' 48, שהרבי אמר להרה"ח רי"ל שי גורנו: "בכל פעם כשמתפללים - גם כשאין הש"ץ 'חיוב' - צריכים הנרות לדלוק!" (ומשמע שמדליקין את כל חמשת הנרות, וכנהוג).
(72) מכיוון שהוא סיום לתפילת שמוע, שו"ע אדמוה"ז ס' נה"ס ד.

במדרש³⁰ שעלי-ידי העדר השמירה בקו זה אפשר לבוא לכל ג' הקוין. אמנם, מצד עיקר הדין היה יכול יוסף לערוך חשבון ושקלא-וטריא שאינו חייב למסור נפשו על זה, ואדרבה כו', כנ"ל.

אבל, כאשר "נראית לו דמות דיוקנו של אביו", שופריה דיעקב, שהיא מעין שופריה דאדם הראשון - שעניין זה מזכיר את תיקון הפגם של אדם הראשון בכל ג' העניינים: עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, שנעשה על-ידי יעקב, בחיר שבאבות - הרי זה פעל אצלו שלא להיכנס בעניינים של חשבונות ושקלא-וטריא, אלא לעמוד בניסיון,

ובאופן ש"וינס ויצא החוצה"³¹, כדאיתא במדרש³² "קפץ בזכותו של אברהם אבינו, שנאמר ב'33 ויוצא אותו החוצה". ועל-פי דרשת חז"ל³⁴ על הפסוק "ויוצא אותו החוצה", "צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות... אבל אברהם יש לו בן" - יש לפרש כן גם במה שכתוב ביוסף "וינס ויצא החוצה", שמורה על היציאה מכל העולמות וכל סדר ההשתלשלות, ומצד זה נתבטל כל עניין החשבון והשקלא-וטריא, כך, שאין אפשרות שיהיה מעמד ומצב של "חטאתי לאלקים".

ה. וזוהי גם הוראה לכל אחד בענייניו:

ובהקדם הידוע בפירושו הפסוק³⁵ "נוהג כצאן יוסף", שכל ישראל נקראים על שם יוסף, לפי שכלכלם בימי הרעב, כמו שכתוב³⁶ "ויכלכל יוסף את אחיו גו"³⁷. ומוזה מובן, שהנהגתו של יוסף מהוה הוראה לכל "צאן יוסף", בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים"³⁸.

וההוראה היא: כאשר יהודי בא (או שנדמה לו שבא) לידי ניסיון, ועד שנדמה לו שהוא במעמד ומצב של עבד בבית אדוניו המצרי, - בדוגמת ניסיון יוסף שהיה בבית אדוניו

(30) הובא בכד הקמח אות ח (חמדה), ובתורה שלמה יתרו ע' קצט.
(31) שם, יב.
(32) מדרש אגדה עה"פ. וראה ב"ר פפ"ז, ח.
(33) לך לך טו, ה.
(34) הובא בפרש"י עה"פ. וראה נדרים לב, א. ב"ר פמ"ד, י"ד.
(35) תהלים פ, ב.
(36) ויגש מזו, יב.
(37) פרש"י ומצו"ד עה"פ.
(38) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ,ו. רמב"ן לך לך יב,ו. ועוד.

המצרי, ואשתו שידלה אותו רק "לשכב אצלה"³⁹, "ותתפשטה בבגדו", והבטיחה לו ש"אין איש מאנשי הבית שם בבית", אף אחד לא יראה, אף אחד לא ישמע ואף אחד לא ידע מזה, ויש לו כמה וכמה היתרים, והעיקר, שעלי-ידי זה יציל נפש אחת מישראל, שלא יענישוהו במיתה רחמנא-ליצולן, אלא יישאר בחיים, ולמחרת יוכל לשוב בתשובה, לפעול עניינים ולהציל עולמות כו', עד למעלה מעלה.

אזי צריך שתהיה "דמות דיוקנו של אביו" נראית לו בחלון: עליו רק להפנות את ראשו ולהביט על דמות דיוקנו של אביו; עליו לפקוח את העיניים, ואז יראה דמות דיוקנו של אביו - יעקב אבינו, ששופריה מעין שופריה דאדם הראשון, יציר כפיו של הקב"ה⁴⁰, ואז, הנה כל מעשה פרטי של איש פרטי במקום זמן פרטי, חדל מלהיות עניין פרטי, אלא הוא עניין שבו תלוי כללות הבניין של ה"עולם מלא"⁴¹ (או חסו-שלום הפכו - על-ידי המעשה שעומד בפניו עתה), בדוגמת פעולת יעקב אבינו בתיקון חטא אדם הראשון.

והוראה זו - ככל ההוראות שבתורה (שבזה נכללים סיפורי התורה שגם הם הוראות⁴²) - כוללת גם נתינת-כוח שיוכלו לקיימה,

וגם אם לשעה קלה ישנם קשיים בדבר, כמו אצל יוסף שישב בבית הסוהר - הרי גם בבית הסוהר גופא נעשה יוסף המושל ושולט⁴³, ולאחרי זה הנה "מבית האסורים יצא למלוך"⁴⁴, שנעשה "מושל בכל ארץ מצרים"⁴⁵, "המשביר לכל עם הארץ"⁴⁶, ועד ש"וילקט יוסף את כל הכסף"⁴⁷ מכל הארצות, ומוזה נעשו האוצרות ("מטמוניות"⁴⁸) שיתגלו בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

(מהתנועות יט' כסלו ה'תשכ"א, תורת מנחם כרך כט, ע' 266-261, בלתי מוגה)

(39) פרשתנו שם, י"ד ובפרש"י.
(40) ראה ב"ר פכ"ד, ה.
(41) סנהדרין לו, סע"א.
(42) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 42. וש"נ.
(43) פרשתנו שם, ככ"ג.
(44) קהלת ד, יד.
(45) ויגש מה, כו.
(46) מקץ מב, ו.
(47) ויגש מזו, יד.
(48) ראה פסחים קיט, א. וש"נ.

מבצע אנטבה והעולם התורני

שלוש השאלות שהציב הרבי בפני רבנים, על מנת שיפסקו דעתם בפסק-דין על פי תורה • מיהו הרב מירושלים שאודות מכתבו דיבר הרבי בהתוועדות כ' כסלו תשל"ז? • פרסום ראשון של מכתב הגרש"י זצ"ל ומעשה רב מהגר"ז מבריסק • רשימה ראשונה

מה קובע לגבי רפואה?

לאחר 'מבצע יהונתן' (מבצע אנטבה) שהתקיים בקיץ תשל"ו – בו שוחררו בידי חיילי צה"ל בני ערובה שנחטפו לאוגנדה, הביע הרבי את דעתו בצורה נחרצת כי "יד ה' עשתה זאת" (ראה גם גליון שס"ט, אגרות קודש כרך לא מבוא עמ' 11. ועוד).

היו רבנים שהתנגדו לקביעה זו, והרבי התייחס לטענותיהם במספר התוועדות. בהמשך לזה פנה הרבי לרבנים (בהתוועדות שמחת-תורה ושבתי בראשית תשל"ז) וביקש לפסוק בשאלות הבאות:
א. אחד מחטופי אנטבה שיבקר שוב באנטבה, האם עליו לברך ברכת הודאה.

ב. בחולה שלפניו שני רופאים: אחד מומחה שאינו ירא-שמים והשני ירא-שמים שאינו מומחה כלי-כך, למי עליו לפנות כדי לקבל טיפול רפואי.

ג. כשמתרחשת חטיפה ל"ע, ומומחה שאינו ירא-שמים מביע דעתו לחלל שבת, האם צריך לסמוך על דעתו.

בהתוועדות כ' כסלו תשל"ז סיפר הרבי על מכתב שקיבל מרב בירושלים, בו מובא מעשה מחיי הגר"ז מבריסק, שכאשר סיפרו לו לגבי מקרה מסויים ששאלו דעתם של שני רופאים מומחים, אלא שאחד מהם ירא-שמים יותר מחבירו

– הקפיד הגר"ז ונזף על כך שמזכירים עניין של יראת-שמים בקשר לרופא, והתבטא שיראת שמים בהקשר רפואי "לא מעלה ולא מוסף".

לכאורה, הקשה הרבי, כיוון ששני הרופאים מומחים הם, מה אכפת לנו אם יעדיפו את זה שהינו יותר ירא שמים? – והסביר בהרחבה, כי אף אם באותו מקרה שני הרופאים מומחים באותה מידה, הרי כאשר השומעים יראו שמורה הוראה גדול בישראל מתעניין במידת יראת ה' של הרופא, עלולה להתגלגל מכך תקלה במקרים אחרים, בהם אין הרופאים שווים במומחיותם, ויבואו להעדיף את הירא-שמים שאינו מומחה כלי-כך.. והרי זה עניין של ספק פיקוח נפש שמחמירים בו ביותר וכו'.

כלומר: כדי לחזק ולהשריש את היסוד שבענייני רפואה מה שקובע הוא, מומחיותו של הרופא בחכמת הרפואה כפשוטה – שלל הגר"ז בתכלית את ההתעניינות במידת היראת-שמים של הרופא (אף שבאותו מקרה מסוים בלא-הכי היו שני הרופאים מומחים בשווה). – תוכן הדברים ב'שולחן מנחם' כרך ד' עמ' פה הע' א.

מכתב 'הרב מירושלים'

להלן בפרסום ראשון מכתבו של "הרב

היה יושב אחרי הדלקת נר חנוכה בסמיכות לנרות, ולומד תורה³⁸.

* יש אומרים שיש לאכול בחנוכה מאכלי חלב וגבינה, זכר לנס שהיה על-ידי יהודית, בתו של יוחנן כהן גדול³⁹.

* מנהג ישראל (תורה היא) לאכול מאכלים שעשויים בשמן, לזכר נס השמן⁴⁰.

התוועדות: מלבד ההתוועדות עם בני הבית והקרובים ביותר (כנהוג אצל רבותינו נשיאינו⁴¹), כדאי ונכון שבמשך ימי חנוכה [בכל יום ויום]⁴² יערכו בכל מקום ומקום – בחוג המשפחה, וכן בבתי-ספר, מקומות עבודה וכו', לפי תנאי המקום והזמן – התוועדות ומסיבות של שמחה בענייני דיומא⁴³, הן לאנשים, הן לנשים והן לטף, בניים ובנות⁴⁴ [בכל המוסדות יש להתוועד עם התלמידים לפחות פעם אחת, ובמוסדות שלומדים בהם בחנוכה – להתוועד כמה פעמים. ההתוועדות – בזמן הדלקת הנרות, לומר דבר תורה מעניינא דיומא, ואחר-כך שאחד הילדים ידליק נר חנוכה לכולם. וכן יחלקו אז דמי חנוכה לתלמידים]⁴⁵.

ולספר בהן אודות נס חנוכה והלקחים שיש ללמוד ממנו. תחילה לערוך מסיבה כללית לכל הסוגים, בהשתתפות המשפיע, הרב וכיו"ב, ואחר-כך מסיבה פרטית לכל סוג בנפרד, במירב המקומות,

(38) 'התוועדות' תשמ"ב ח"ב עמ' 599 ועמ' 618. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ה ס"ט (מוגה, שיחות-קודש תשל"ה ח"א עמ' 284), שמיד לאחרי ההמתנה ע"י הנרות ישב ללמוד שיעור גמרא.

(39) הוספות לשו"ע אדמו"ר ס"י תר"ע ס"ג, מהרמ"א שם. (40) סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 196 הערה 26.

(41) היום-יום, כח כסלו. וביאר הרבי, שזה צ"ל לא בדרך אגב, כדי 'לצאת ידי-חובתו', אלא בהתלבשות ובהכנה מקודם ובסבר-פנים-יפות, שאז יתקבלו דבריו (שיחות-קודש תשי"ח עמ' קלא).

(42) לקו"ש כרך כה עמ' 401. וראה התוועדות תשמ"ו ח"ב עמ' 186 ואילך, ש'שמחה פורצת גדר' של חושך העולם, עיי"ש.

(43) לנהוג כ'מהדרין מן המהדרין' גם בענין זה, וכמנהג שהביא הרמ"א (ס'י תר"ע ס"ב) לומר שירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם (סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 122), כדעת הרמב"ם שימי חנוכה הם "ימי שמחה והלל" (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 207).

(44) "ולהעיר, שענין זה שייך גם למנהג נתינת דמי חנוכה: א) נתינת דמי חנוכה פועלת שמחה. ב) כשמועדים על חלוקת דמי חנוכה – מתקצרים רבים, וכשמוסיפים בדמי חנוכה, נוספים עליהם" (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 165 הערה 105).

(45) שיחת ש"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה – שיחות-קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).

כדי שיוכלו הכול להשתתף. וכן בקשר לילדים⁴⁶. דמי חנוכה⁴⁷: הרבי הורה להשתדל לתת מעות-חנוכה לילדים [בנים ובנות⁴⁸, הן קטנים והן גדולים⁴⁹. וכן היה אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע נותן לבנותיו, גם אחרי הנישואין, וגם לחתניו⁵⁰] על-כל-פנים פעמיים במשך ימי חנוכה, ומה טוב – מצד התגברות חושך הגלות, כולל ובמיוחד בנוגע להידרדרות מצב החינוך – להוסיף ולהרבות באור וקדושה, ולתת דמי חנוכה גם בכל יום, חוץ מבשבת (גם לא בדבר המותר – גזירה כו') והוספה מיוחדת – כפליים, או ג' פעמים ככה – בליל הרביעי או החמישי⁵¹.

הנשואים – יבקשו האיש מהאשה, והאשה מהאיש, וכיוצא בזה בנוגע לזקנים וזקנות, לסייע להם כ"מעות חנוכה" לעשות מביתם 'בית חב"ד'⁵². אלה שלא קיימו מנהג זה בשלמות, ישתדלו להשלים בימים הסמוכים לחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח⁴⁹.

יש לחלק דמי-חנוכה לכל התלמידים, ואפילו למי שספק אם הוא בגדר תלמיד – ולו על-שם העתיד. ואולי זה גופא יסייע שיתקרבו בהקדם⁵³. חינוך: מנהג ישראל⁵⁴ לשחק ב'סביבון', וידוע מנהג בני-ישראל לכתוב על ה'סביבון' את האותיות

(46) ע"פ שיחת ש"פ וישב תשל"ג ס"ב (בלתי מוגה – שיחות קודש תשל"ג ח"א עמ' 209) ושיחת ש"פ וישב תשל"ז סל"א (כנ"ל – שיחות-קודש תשל"ז ח"א עמ' 358).

(47) תוכנם – [לא לשמחם בלבד, אלא] ענין החינוך, מתן 'פרס', כ'מיקדמה' לעודדם שיוסיפו יותר בלימוד התורה ('התוועדות' תשמ"ח ח"ב עמ' 65); להראות שגם הממון נהפך לרוחניות על-ידי שמשמש לעניינים כשרים ובפרט לענייני קדושה (לקו"ש ח"י עמ' 290); ובמיוחד – לחנכם להרבות בצדקה ('התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 63).

(48) סה"ש תשנ"ג ח"א עמ' 210.

(49) שם, עמ' 199.

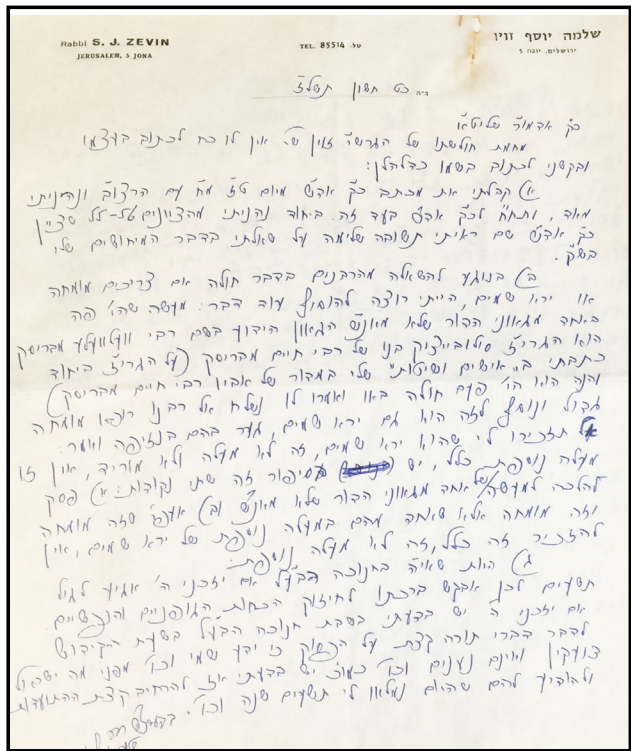
(50) סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, נדפס גם ב'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב ס'י רפג.

(51) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נתן גם לנכדו, שיחת נר ה' דחנוכה תשל"ל (בלתי מוגה) בסופה.

(52) לקיים מנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, המובא בהיום-יום, כח כסלו – סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תשנ"ג ח"א עמ' 194. 'שערי הלכה ומנהג' שם.

(53) 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 132.

(54) אג"ק כרך כא עמ' קצה, וראה קובץ 'היכל מנחם' ח"ב עמ' קצג. (55) גם בבית רבותינו נשיאינו – 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 185.

מכתבו של הגאון החסיד הרב שלמה יוסף זווין זצ"ל לרבי

מירושלים" אותו הזכיר הרבי בהתוועדות הנ"ל - הלא הוא הגאון החסיד הרב שלמה יוסף זווין זצ"ל (באדיבות הרה"ת ר' חיים שאול ברוך - ועד הנחות בלה"ק, ג.י.):

"כ"ק אדמו"ר שליט"א... בנוגע להשאלה מהרבנים בדבר חולה אם צריכים מומחה או ירא' שמים, הייתי רוצה להוסיף עוד דבר: מעשה שהיה פה באחד מגאוני הדור שלא מאנ"ש הגאון הידוע בשם רבי וועלוועלע מבריסק הוא הגרי"ז סולובייצק בנו של רבי חיים מבריסק (על הגרי"ז ביחוד כתבתי ב"אישים ושיטות" שלי במדור של אביו רבי חיים מבריסק), והנה הוא היה פעם חולה, באו ואמרו לו נשלח אל רבינו רופא מומחה גדול ונוסף לזה הוא גם ירא' שמים, גער בהם בניזיפה ואמר: אל תזכירו לי שהוא ירא' שמים, זה לא מעלה ולא מוריד, אין זו מעלה נוספת כלל.

"יש בסיפור זה שתי נקודות: א. פסק להלכה למעשה של אחד מגאוני הדור שלא מאנ"ש. ב. אף-על-פי שזה מומחה וזה מומחה אלא שאחד מהם במעלה נוספת של ירא' שמים, אין להזכיר זה כלל, זה לא מעלה נוספת. " ... בהערצה רבה. "שלמה יוסף בן חיה".

'שאלות' בגלל חושך הגלות

תשובות נוספות של רבני וגדולי ישראל הגיעו אל שולחנו של הרבי, ביניהם תשובת הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (מד' מרחשוון תשל"ז), שנדפסה בספר 'אגרות משה' [כרך שמיני] יורה דעה חלק רביעי סימן ח' (עמודים קס"ז):

א. אם להעדיף רופא מומחה שהוא כופר בתורה או רופא ירא' שמים אף שאינו כל כך מומחה - "הנה שאלה זו אינה צריכה לפנים, כי מאחר שהתירה התורה להתרפאות אצל רופאים... ודאי צריך לילך לרופא המומחה אף שהוא כופר..."

ב. נס ההצלה שנעשה על ידי חיילים שאינם שומרי תורה - "מסתבר שיש להחשיב זה לנס גלוי, כי בדרך הטבע לא היה אפשר להיות דבר כזה... והוא עשה ההצלה בזה שנתן אומץ ורצון שילכו להציל, ואשר הצליח דרכם שהצילו".

גם הגאון בעל 'מנחת יצחק' זצ"ל כתב תשובה בנושא (שלעת-עתה לא פורסמה). על פסקי דין אלו כתב הרבי בכ"ב טבת תשל"ז (נדפס באגרות קודש כרך לב) לגאון הרב מאיר יהודה גץ, רב הכותל (ראה צילום האגרת ב'התקשרות' גליון שסט עמ' 13):

תשובות-הן על הפסק-דין המצורף במכתבו בנוגע לג' "שאלות" המפורסמות. והוספתי מירכאות לתיבת "שאלות" לאחרי שאמרו חכמינו ז"ל שהשאל [=בנושאי פיקוח נפש] הרי זה מוגנה, ופסק-דין ברור בזה [וק"ל?]. וידוע לכל מצוה בגדול וכו', אלא שבחושך כפול ומכופל בגלותנו זה, גם בזה צריך להיות פרסום נוסף וחדש וכו'.

שיהיה היכר לכל אחת מהן לחוד³¹. מדליקים כשהחנוכייה מונחת במקומה, ומשאירים אותה במקומה כל משך הזמן שעליה לדלוק³².

התחלת ההדלקה היא לאחר סיום כל הברכות. מדליקים בשמן זית, וה'שמש' הוא נר שעווה³³. מתחילים להניח את הנרות בקצה הימני של המנורה³⁴. ומוסיפים ומדליקים בכל יום מהנר הנוסף - משמאל לימין.

אמירת 'הנרות הללו' - לאחר גמור כל ההדלקה³⁰. מתעכבים סמוך לנרות כחצי שעה³⁵. מדייקים שידלקו הנרות חמישים דקות לכל הפחות³⁶. נר שכבה בתוך שיעור זמן דליקתו - חוזרים ומדליקים אותו, בלי ברכה³⁰. אחר שיעור זה - רשאים לטלטל את החנוכייה גם אם הנרות עדיין דולקים³⁰.

אחר שיעור זה - רשאים לעשות מלאכה³⁷ שלא כנגד הנרות, וגם ביום הראשון והשמיני³⁰. * בימי החנוכה צריכה להיות הוספה מיוחדת גם בלימוד התורה. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

31 דרכימשה והג"ה סי' תרע"א ס"ד ובאחרונים, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה' עמ' שלו.
32 ש"ע תרע"ה ס"א, ובמשנ"ב ס"ק ו.
33 ספר-המנהגים, 'שערי הלכה ומנהג' שם, ועיי"ש הטעם.
34 ספר-המנהגים מסידור אדמוה"ז, ושם נוסמו מקורות נוספים.
35 ספר-המנהגים שם, ע"פ האחרונים סי' תער"ב ס"ב. וכדלהלן - יש לעסוק באותה שעה יחד עם בני ביתו בתורה או בשמחה של מצווה.
36 ספר-המנהגים שם, ועיי"ש הטעם. ולמעשה, מדייקים בזה בלא פלוג גם כשמדליקים אחר צאת הכוכבים, כגון במוצש"ק או כשמדליקים באיחור.
37 מהלשון בספר-המנהגים "עושים מלאכה" ולא "עושות" או "הנשים עושות" משמע לכאורה שלפני שיעור זה גם האנשים אינם עושים מלאכה, עיין ס' חסידים ס' קכ"א וס' מהרי"ל עמ' תט. אבל ראה בהשלמה לשו"ע רבנו סי' עת"ר ס"ד שהבין שזו רק משמעות, וכשאר הפוסקים שהביאו זאת, גם הוא תלה זאת במנהג פגועל. וכיוון שלא ידוע שנהגו בזה רבותינו ואנ"ש בעצמם (הרה"ח ר"ל ש"י גרונר, וגם בלוח כולל-חב"ד כתב זאת רק לנשים), ניתן לכל היותר לדייק שהרבי לא שלל מנהג זה (לאלה הרוצים להחמיר על עצמם), אבל לא עשהו "הוראה לרבים".
מהות המלאכה לא נתפרשה (מלבד איסור כיבוס ותפירה בכף-החיים שם ס"ק ט'), ומסתבר שלא לאסור לפחות מלאכת אוכל נפש וכל מה שמותר בחוה"מ, ע"ד האמור בשו"ע רבינו ס"ר ס' רנא.

ובכל זאת בירך בעצמו והדליק²⁴. אין מדליקים נר חנוכה מנר חנוכה אחר, אלא מהשמש או מנר של חול²⁵. מנהג רבותינו נשיאינו שהיו מדליקים נר חנוכה על פתח אחד החדרים ולא על החלון²⁶, משמאל הנכנס, דהיינו מול המזווה, לקיים "כדי שתהא מזווה מימין ונר חנוכה משמאל, ונמצא שהוא מסוכב במצוות"²⁷.

צריך להדליק את הנרות בבית שבו האדם אוכל בקביעות, ויש להעדיף את מקום האכילה על מקום השינה. ההולך לאכול באקראי בבית חברו, צריך לחזור לביתו ולהדליק שם²⁸. מניחים את החנוכייה סמוך לעובי מזוזת-הפתח, בחלל פתח החדר, ואין מדייקים אם הנרות מונחים ממזרח למערב או מצפון לדרום²⁹.

כדאי ונכון שהילדים ידליקו נר-חנוכה בפתח חדרם הפרטי [אם תנאי המקום וכללי הבטיחות מאפשרים זאת], ויש בזה גם מעין חינוך 'מקדש-מעט' שלהם בחנוכה³⁰. הנרות יעמדו בשורה ישרה ולא בעיגול. כמו-כן לא יהיה נר יוצא ונר נכנס, ולא אחד גבוה ואחד נמוך (הקובע לעניין זה הוא גובה השלהבת). חייב להיות הפסק בין נר לנר, כדי שלא יתקרבו השלהבות זו לזו וייראו כמדורה. כמו-כן יש להרחיק את החנוכיות של בני הבית זו מזו, כדי

24 ספר-המנהגים שם. ומשמע, שלדעת הרבי טילטול טפח מהווה הוזה (כי בשו"ת שצויינה שם לא הוגדר המרחק כלל!). וע' 'שערי הלכה ומנהג' אר"ח ח"ב ס"ע רי. חו"מ סי' קצח ס"ב.
25 שו"ע סי' תרע"ד ס"א בהג"ה.
26 לקו"ש ח"ה עמ' 456, ועיי"ש.
27 סי' תרע"א ס"ז, לבוש וט"ז שם.
28 רמ"א סי' תרע"ז ס"א, ט"ז ומ"א שם. בעניין פנימיות של ישיבות ומוסדות חינוך, בס' 'חובת הדר' (עמ' קו) כתב שהתלמידים כבני בית וחובתם מדינת בחדר האוכל, ואם יצאו - יכוונו שלא לצאת בהדלקה שבחדר האוכל ואז ידליקו בברכה בחדר השינה. ובשו"ת אגרות-משה (אר"ח ח"ד סי' ע' אות ג' ויר"ד ח"ג סי' יד אות ה) ומנחת-יצחק (ח"ו סי' מח) כתבו שמן הדין עליהם להדליק בחדר השינה כיוון שרק הוא מיוחד לכל אחד מהם. ועליהם להסדיר תור לשמירה מפני סכנת דליקת ח"ו.
29 ספר-המנהגים.
30 סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162. וכיוון שמדובר בבית אחד, מדליק בעל-הבית במקום המרכזי, והילדים רשאים להדליק בחדרם, בקל-וחומר מהאמור בהערה 28.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וישב

כ"ג בכסלו – מברכים החודש טבת

אמירת תהילים בציבור בהשכמה. אחר-כך, במשך כשעה, לימוד מאמר חסידות. המולד: יום שישי, בשעה 7 בבוקר, 19 דקות ו-12 חלקים.

מברכים החודש: "ראש-חודש טבת, פיוס השבת קודש ולמחרת פיוס הראשון". אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התועדות. ההתועדות – בבית הכנסת.

יום ראשון

כ"ד בכסלו – ערב חנוכה

במנחה – אין אומרים תחנון.

הדלקת נר חנוכה. בבית הכנסת: החנוכייה בכותל דרום, והנרות מסודרים ממזרח למערב! (מדליקים אותה גם בבוקר, מיום המחרת והלאה). מקומם גבוה, למעלה מעשרה טפחים.²

מדליקים במנחה לפני עלינו, ואין ממתנינים לשקיעה אלא ל"פג המנחה"³. מתחילים להדליק

(1) שו"ע ורמ"א סי' תרע"א ס"ז.

(2) פריימגדים סי' תרע"ה בא"א ס"ק ב. לגבי מיקום השמש, כתב בכף-החיים ס"ק מא שנוהגים תמיד – גם בביהכ"נ – שהשמש הוא למעלה מן הנרות, ע"פ מהר"ל שסמך זאת עה"פ "שרפים עומדים ממעל לו". וכן מובא מס' קב"ה ישר פרק צו, שהשמש הוא דוגמת כהן גדול בביהמ"ק. וראה מנהגים שונים בנטעי-גבריאל הל' חנוכה פ"כ ס"ב ג' ושי"ג, והמובא להלן הע' 23.

(3) מברכים רק מפגל המנחה ואילך, ראה ב"ח ר"ס תער"ב ופר"ח סי' תרע"ט. בשיחות קודש תשכ"ג עמ' 401, ר"ד מנר ג' דחנוכה, נרשם: "כ"ק אד"ש דיבר עם הרש"ל [=הרה"ח ר' שמואל לוויטין ז"ל] על-דבר שימי חנוכה יתפללו מנחה בשעה 3:30, בכדי שהדלקת נרות בביהכ"נ יהיה בזמן פג המנחה" (3:35 – 3:33 במרכז הארץ).

ואכן, ידוע ומפורסם שהרבי דייק מאוד שלא להדליק לפני פג המנחה, אפילו בימים שהיו כינוסים וכו'. וכ"ה באג"ק כרך י' עמ' רכת. וע"ע 'התקשרות' גיליון עמ' 13, ודיק המסופר שם –

הנהגת בית הרב שהנשים והבנות (בכל גיל) לא הדליקו נרות חנוכה, אלא יצאו בזה עלי-ידי אביהן, ואחר כך – בעליהן¹⁸.

כאשר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה עוזב את ביתו לפני חנוכה, היה מצווה לזוגתו הרבנית שתדליק את החנוכייה בעצמה (אף שאת הברכות היתה שומעת מאחד הגברים)¹⁹.

מעמידים את החנוכייה על כיסא, מעל שלושה טפחים (24 ס"מ) – ואין מדייקים שיהיה למעלה משבעה טפחים או סמוך לשלושה טפחים²⁰, אך לא מעל עשרה טפחים (80 ס"מ)²¹. ה'שמש' קצת למעלה²² מן הנרות²³.

"קרה וצריך היה לטלטל את המנורה טפח וטפחים לקרבה לאדמו"ר כדי שיוכל להדליק הנרות, ואחר-כך היו מעמידים אותה במקומה.

(18) ספרי-המנהגים, עיי"ש. לקו"ש חלק ל' עמ' 312. ועל-אף האמור ב'שלשלת היחס' שבראש ס' 'היום יום' מהדורת תשנ"ה עמ' 34, על שנת תשמ"ח (מונה), שהרבי 'מעורר שכל ילד/ה ידליק נרות חנוכה בפתח חדרו', והכוונה להנדפס ב'משפחות ש"פ וישב, כ"א כסלו' ס"י (סה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 162), הנה הרבי נשאל על כך כמה שאלות, ומהן: "האם גם הבנות צריכות להדליק?", והשיב: "יש לעיין ולבדוק בכל מקום לגופו של עניין את התוצאות בפועל, באיזה אופן יוסיפו בחינוך" (שיחת כ"ד כסלו בעת ה'יחידות' לאורחים ס"ו, התועדות תשמ"ח ח"ב עמ' 91, בלתי מוגה). ולמעשה המשיך הרבי לציין את 'מנהג בית הרב' שהבנות אינן מדליקות, גם בשנים הבאות – בסה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 194 הערה 84. וכן בסה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 165 הערה 110. וראה שיחות קודש תשל"ה ח"א עמ' 34. ראה גם אנציקלופדיה תלמודית ערך 'חנוכה', כרך ט עמ' רמח ררנב, ובהמצויין שם.

(19) לקוטי-שיחות חלק ל' שם. ועיין במשנה-ברורה סי' תרע"ה ס"ק ט. לכאורה צ"ע, עפ"ד אדמו"ר (קו"א סי' ערב ס"ק ב, ובכ"מ), שהידוע לברך – לא יתן לאחר לברך עבורו. ואולי הו"ע פרטי שלה, שלא רצתה לברך במקום בעלה, וא"כ פרט זה אינו הוראה לאחרות. (20) ספרי-המנהגים.

לעניין ג' טפחים ועשרים אמה – נחשב הגובה לפי השלבת, ולעניין עשרה טפחים – לפי בסיס הנרות, ובכל אופן, לא לפי בסיס החנוכייה (ראה שו"ת מנחת-יצחק ח"ו סי' סה אות ב' וש"נ).

(21) שו"ע סי' תרע"א ס"ו. חשוב שהשלבת תהיה למעלה מזו של שאר הנרות. ראה משנה-ברורה סי' תרע"ג ס"ק.

(22) ספרי-המנהגים, שו"ע סי' תרע"ג ס"א בהג"ה ונ"כ.

(23) רבים מאנ"ש אינם מקפידים שיהיה השמש דווקא 'מעל', ומניחים אותו בצד, בנפרד (על גבי פמוט וכדומה, ויש מניחים משמאל לחנוכה) וי"א שכן נהגו רבותינו.

* יש לזכור להדליק נר-חנוכה גם במקומות ציבוריים בברכה, כפי שהנהיג הרבי, ובימים הבאים יש לעשות זאת אחרי פג המנחה¹⁰. הדלקה בבית:

בין מנחה למערב, אחר התחלת השקיעה, מדליקים נר חנוכה. הנשואים – בחגירת אבנט¹¹ אבל בכוכב ובכבושים הרגילים, לא באלו של שבת ויום-טוב¹².

לשאלת רבים: בכל ערב, אם האב נמצא מחוץ לבית ויחזור בשעה שבני הבית נייעורים, ימתינו לו. אם רואה שיגיע כשהם ישנים, יבקש מאשתו או מאחד הילדים להדליק עבור הבית, ובכואו רשאי להדליק לעצמו אם כיוון שלא לצאת בהדלקתם. אם יודעים הילדים בבירור שהאב אינו מקפיד ומדליקים תוך חצי שעה מצאת-הכוכבים, ידליקו אז. לא הדליקו, מדליק כל הלילה, אם בני-ביתו נייעורים. ואם כולם ישנים, נכון להקיצם ולברך¹³.

"הציווי 'זה א"לי ואנוהו – התנאה לפניו במצוות¹⁴, כולל בנוגע לחנוכה – מנורת חנוכה נאה¹⁵.

בבית הרב לא היתה ההדלקה ברוב עם, ואדרבה¹⁶.

בימינו מחנכים את הבנים להדליק נרות חנוכה מגיל רך ביותר¹⁷.

כאות. אף הרבי, כששהה לפעמים בספרייה (וי"א שכן נהג גם בביתו) הדליק בחנוכייה פשוטה, ללא קנים וללא דופן. והיו פעמים שהדליק בחנוכייה ללא דופן עם קנים מרובעים, והשמש באמצע בין הנרות.

(10) ראה להלן הערה 70. (11) ספרי-המנהגים. וכן הקפיד הרבי לנהוג כו"כ שנים. (12) ספרי-המנהגים. שערי הל' ומנהג או"ח ח"ב סי' רפ. לוח כולל-חב"ד. וכך הקפיד הרבי לנהוג כו"כ שנים.

(13) עד עלות-השחר, שו"ע ונ"כ ס"ס תער"ב. בלוח כולל-חב"ד כתב, שאם לא הקיצם – לא יברך. ובמשנה-ברורה שם כתב, שהנוהג להקל ולברך גם כשישנים אין למחות בידו.

(14) בלקוטי-שיחות ח"א עמ' 241 הוכיח שלפי אדמו"ר לימוד זה הוא מן התורה.

(15) סה"ש תשנ"ח ח"א עמ' 207 [אף שא"צ כלי, ראה סידור אדמו"ר, ולקוטי-שיחות ח"ה עמ' 445]. וראה א"ר וברכ"י סי' תרע"ג ס"ג. ולהעיר שהרבי היה מדליק במנורה פשוטה דווקא.

(16) ראה לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 483, ועוד.

(17) כך הנהיג הרבי בשנים האחרונות, ראה 'שבח המועדים' (תשנ"ג) עמ' 101. 'התקשרות' גיליון ח"י עמ' 14 הע' 11, וש"נ. ומשתדלים לחנכם עם כל הידורים (ע' לקו"ש ח"ב עמ' 251).